

hvad der gjordes i gamle Dage, da man fatte Magten istedetfor Retten — det synes jeg ikke lader sig forsvare, og hvad vilde Følgen blive af, at et saadant Forslag blev sat igjennem? Ja, det vilde ganske vist være en Fordel for alle de nuværende Tiendeydere i Landet — det kunne vi Alle være enige om —, og hvad Selveierbønderne angaar, vil det for dem være en meget reel Fordel; men det turde dog være sikkert, at med Hensyn til fremtidig Lettelse for Bøndestanden i Besiddelsen af Bøndestederne, vilde det neppe faae Noget at betyde: thi ved den første Overdragelse af Eiendommen, hvad enten den skete ved Overdragelse eller ved Arv, vilde der blive draget Omsoarg for, at den forpøgede Værdi, som Stedet havde faaet ved Tiendens Eftergivelse, vilde komme de nuværende Giere eller deres Arvinger tilgode, saa at de følgende Giere, enten de fik Stederne ved Kjøb eller ved Arv, slet ikke vilde blive heldigere stillede, end hvis Tienden vedblev. Og hvad nu de Fæstere angaar, der ere tilbage her i Landet — der er dog ikke saa ganske saa endnu af dem —, vil det ogsaa for dem som Tiendeydere være en piebliffelig Fordel; men man kan ogsaa her være sikker paa, at dette vilde forandre sig ved næste Besidderskifte af Fæstestedet, hvad enten dette skete ved, at Stedet blev solgt eller paany overgivet i Fæste. Og hvem fik der Fordelen? Godseierne og ingen Anden; de vilde nok, hvad enten de solgte Stedet eller overlode det paany i Fæste, søge for, at de fik Profiten af Tiendens Eftergivelse. Det blev altsaa disse Godseiere, som nu allerede ere fri for at svare Tiende af Sædegaarden, hem det ærede Medlem i næste Generation vilde forære Tienderne ogsaa af Bøndergaardene; thi det vilde blive den uundgaaelige Folge af hans Forslag. Seg veed ikke, om det har været det ærede Medlems Hensigt — det har det vel ikke —, men jeg tror, at min Betragtning i den Henseende er fuldstændig rigtig. Naar det ærede Medlem sammenligner Tiendens Eftergivelse med en Nedfattelse eller Ophævelse af visse Toldsatser, er denne Sammenligning dog paa ingen Maade holdbar. Det ene er en saft Byrde, som i Aarhundreder har fulgt Eiendommen gjenmen Kjøb eller Arv, og det Andet er en rent personlig Skat, som det for en stor Del staar i Enhvers Magt at frigjøre sig for, i alt Fald til en vis Grad, saa at denne Sammenligning holder virkelig alt for meget. Hvad nu iøvrigt selve Lovforslaget angaar, skal jeg ikke opholde mig videre derved, men jeg ønsker dog at gjøre nogle Bemærkninger. Det er allerede udtalt af den ærede Minister, at skulde Forslaget have nogen Udfigt til virkelig at blive til Lov, maatte der ske betydelige Forandringer i Retning af Lønningsforholdelser, og den ærede Ordspører for Forslagsstillerne har ladet salde Ytringer om, at han heller ikke havde sagt sit sidste Ord ved Lovforslagets Indbringelse, men at der kunde være

Tale om at komme andre Anskuelser imøde. Det tror jeg altsaa, at vi let kunne blive enige om, at skal der blive nogen Udfigt til, at Forslaget bliver til Lov, maatte der ske betydelige Forandringer i de Lønningsafsatser, som Lovforslaget indeholder. Det er jo meget muligt, at hvis man fik Lovforslaget vedtaget med de foreliggende Satser, vilde man i den første Tid ikke komme i Forlegenhed med at faae Præster; thi de theologiske Kandidater, der allerede have taget denne Examen, ville jo væsentlig være henviste til at søge geistlig Virksomhed; de kunne ikke let bryde sig anden Bane; i alt Fald gjælder det om det store Flertal af dem. Det kan man imidlertid være ganske sikker paa, at, efterat Præstelønningerne ere bleorne reducerede til det, der her foreslaas, vil det ikke være meget fristende at slaa ind paa den Vej (Stemmer: Na jo!). De ærede Medlemmer sige „Na jo!“ Ja, jeg tror, at naar man tager det som en Forretningsgag, vil det neppe lønne sig at anvende saa store Summer, som det koster at blive uddannet til Præst, for at opnaa en saadan Løn, saa at jeg tror, at det vilde afholde Folk fra at slaa ind paa denne Vej og have til Folge, at der bliver Mangel paa Præster. Men muligt er det jo, at man gaar ud fra, at det er overskødigt, unyttigt, at Præsten faar den Uddannelse, som han hidtil har faaet, og at Præsterne lige saa godt kunde rygte deres Kald med mindre Uddannelse, s. Ex. med Uddannelse som Seminarister. Det er muligt, at man har den Betragtning, og saa kan jeg godt forstaa, at man kan finde de her foreslaaede Lønninger tilstrækkelige, thi Uddannelsen til Seminarist er ikke saa bekostelig, at der med Hensyn til Lønninger kan stilles saa store Forbringere af Seminarister som af Theologer. Hvad nu det Spørgsmaal angaar, om det er formaalstjæntligt, at Præsten faar den dyre Uddannelse, er der meget forskellig Mening derom i vort Samsund. Det veed jeg meget godt. Seg tror imidlertid, at det, at Præsten har faaet den større Uddannelse, end han tilhyneladende til dagligdags har Anvendelse for, gjør sin store Nytte; thi hvad er det, der gjør, at man paa de fleste Steder i Menighederne ser op til Præsterne med en vis Respekt, Andet, end at man instiitmassig søler, at man har en Mand for sig med en højere Dannelses (Modsigelse). Ja, jeg veed godt, at man ikke tillægger det nogen Betydning; men jeg har dog ogsaa nogen Erfaring i Livet saavel som de Herrer, og jeg har ogsaa levet paa Landet, og jeg har mere end een Gang lagt Mærke til, at i Selskaber, hvor Præsten er tilstede, er der en ganske anden Tone, end hvor han ikke er, fordi han er den bannede Mand, fordi man generer sig for at være raa overfor Præsten. Det er netop Tingen. De Herrer kunne naturligvis lade være at tillægge det denne Betydning, men de maa tillade mig, at jeg tillægger det nogen Betydning. Det ærede Medlem for